

REPORTAGE Apothekers in de regio slaan de handen ineen om medicijntekort tegen te gaan

'We weten van elkaar wat we op voorraad hebben'

De noodklok is door apothekers al meerdere malen geluid. Inmiddels heeft een vijfde van de apotheekbezoekers te maken met een dreigend of daadwerkelijk tekort aan medicijnen. In Waterland trekken de apothekers nu samen op. „Met vier apothekers gingen we op zoek naar een medicijn voor een jongetje uit de regio en vonden dat uiteindelijk in Duitsland.”

Leander Mascini
l.mascini@mediahuis.nl

Purmerend ■ De werknemers in paarse jasjes schieten door de apotheek. Lades open, sticker printen en het doosje medicijnen meegeven aan de patiënt. Geen minuut is het rustig, er is altijd wel iemand die iets komt halen of vragen. „En dan is er nu ook nog iemand dagelijks een halve dag bezig om het tekort te ondervangen”, legt Arjan Groote uit. Hij is de apotheker van de 24-uurs apotheek Waterland op de begane grond van het Dijklander Ziekenhuis in Purmerend.

Over datum

Hij schat dat zo'n twintig procent van de patiënten die op een dag langskomen, last heeft van het grote medicijntekort. Die patiënten gebruiken geneesmiddelen waarvan we in Nederland nog maar één of zelfs al geen leverancier meer hebben. „Kijk nou hier eens in het Dijklander, sommige patiënten komen voor de oogarts, sommige voor de chirurg, maar één ding hebben ze bijna allemaal gemeen: ze gebruiken stuk voor stuk geneesmiddelen. Maar een vanzelfsprekendheid is dat niet meer.”

Volgens de apotheker kan hij nog altijd 99 procent van de patiënten aan de balie helpen. Dat lijkt een hoog percentage, maar in veel gevallen gebeurt dat niet op de beste manier. „Je moet dan bijvoorbeeld aan iemand met een oorontsteking een kuur met tabletten meegeven. Druppels zouden beter zijn, want die hebben veel minder bijwerkingen, maar die zijn er niet. En af en toe geven we ook medicijnen mee waarvan de houdbaarheidsdatum eigenlijk is verlopen. We kijken dan natuurlijk wel of het nog veilig en niet bedorven is. Maar een paar jaar geleden gebeurde dat echt onder geen beding.”

Uit de handel

In 2023 was er een tekort aan 2.292 soorten medicijnen. Acht procent daarvan werd zelfs uit de handel genomen. Groote is lid van de Stichting Zorgmakelaar Farmaceutische Contractering (ZFC), een groep van zo'n 150 apothekers. Namens deze groep spreekt hij onder andere met zorgverzekeraars over de tekortenproblematiek. Met de apothekers uit de regio zit hij in een WhatsAppgroep. De berichtjes van pillen en drankjes die niet en dan weer wel beschikbaar zijn, schieten over het scherm.

„We houden elkaar van alles op de hoogte, zodat we ook kunnen bijspringen. Het is niet zo dat je elkaar niets gunt omdat je zogenaamde concurrenten bent”, legt

Apotheker Arjan Groote bij een van de lades die soms angstvallig leeg blijven.

FOTO PASCAL FIELMICH

hij uit. „We houden elkaar zo goed mogelijk op de hoogte van wat we op voorraad hebben.” Zo werkt hij ook veel samen met de ziekenhuis-apotheek in het Dijklander en de collega's van de Maelson apotheek in Hoorn.

Bestellen in Duitsland

Hij ontkomt er niet aan af en toe van de gebaande paden af te wijken. „Zo was er een kindje uit Waterland dat het antibioticum erytromycine nodig had. Want daar reageerde hij het best op. Zijn vader had stad en land al afgebeld en kwam uiteindelijk bij ons uit. Met vier apothekers zijn we uiteindelijk gaan zoeken om het uit Duitsland te halen. Dat lukte gelukkig”, legt hij uit. Maar dat is niet altijd het geval. Want een paar dagen later belde een moeder die voor haar kind hetzelfde medicijn nodig had. „Toen was het echt nergens meer te krijgen en moesten we op zoek naar een alternatief.”

Het oplossen van een tekort duurde vorig jaar gemiddeld zo'n 107 dagen. Iets meer dan een derde van de tekorten was binnen acht weken opgelost. Die cijfers lijken alleen nog maar op te lopen. „Het achterliggende systeem is gewoon niet goed”, zegt de apotheker over

de oorzaak.

„Het is een samenspel van apotheken, fabrikanten en zorgverzekeraars. Iedereen heeft zijn eigen rol. De zorgverzekeraar moet medicijnen betaalbaar houden en werkt daarom met een soort aanbestedingssysteem. De leverancier die de geneesmiddelen zo goedkoop mogelijk kan leveren, krijgt de opdracht. Problemen ontstaan als deze medicijnen niet geleverd of gemaakt kunnen worden. Door het ontbreken van grondstoffen, productieproblemen of oorlogen.”

Hij legt uit dat medicijnfabrikanten die de aanbesteding niet winnen, soms wel in de keten blijven als back-up, maar dus ook geen grote voorraden hebben. Zodra er iets misgaat bij de productie of levering, zijn de gevolgen daarom meteen groot en voor een langere termijn.

Nog jaren lang

„Als een medicijn slechter leverbaar is, kan het zijn dat ook andere landen daar last van hebben. Maar omdat hier te strakke prijsafspraken zijn, en producenten in bijvoorbeeld Frankrijk en Duitsland meer krijgen, leveren ze hun medicijnen liever daar. Dus de eerste nieuwe lading gaat daar naartoe.”

Aangezien veel contracten met

Medicijntekort

De tekorten bij medicijnen zijn er vooral bij de goedkopere medicijnen. Denk aan tabletten en drankjes tegen epilepsie, het tetanusvaccin, medicijnen bij hartklachten en pillen tegen angst, spanning en slapeloosheid. Vaak kan het overstappen op een ander merk voor problemen zorgen. Zo kunnen epileptische aanvallen terugkomen, of kan het risico op een hartaanval stijgen. Bij vaccins is het zo dat spoedgevallen voor bijvoorbeeld die tetanus prik niet direct meer kunnen worden behandeld.

medicijnleveranciers nog even doorlopen, denkt Groote dat het tekort nog wel even zal bestaan. „Er moet echt een goede oplossing komen, als we zo doorgaan kan het nog jaren duren. En ik denk zelfs dat we dieptepunt nog niet hebben gehad.”

Groote heeft het veel over oplos-

singen. Onder meer bij ZFC, maar ook met fabrikanten. Zoals Teva Nederland, een bedrijf uit Haarlem. „Laat ik voorstellen dat het goed is dat we met dit systeem zo veel geld besparen, door de marges zo klein te houden. Dat maakt de zorg betaalbaar. Maar ik denk nu dat het wat minder kan. Als we in plaats van één 'winnaar' van een aanbesteding kijken of we nog twee bedrijven erbij kunnen betrekken, dan kan een tekort sneller worden opgevangen. Daarnaast ben ik bang voor de afhankelijkheid van de lageloonlanden, waar de medicijnen nu vaak gemaakt worden. Dat geeft toch wat onzekerheid, bijvoorbeeld over leveringstijden van soms maanden. We kunnen geneesmiddelen ook dichterbij huis laten maken.”

De apotheker wil mensen nog wel waarschuwen om vooral niet zelf online te shoppen naar medicijnen. „We horen van patiënten die zelf naar bijvoorbeeld Duitsland of Zwitserland rijden. Dat is een laatste optie, al raad ik dan wel aan om het daar ook bij een apotheek te kopen. Net als de inspectie voor volksgezondheid en jeugd (IGJ) raad ik het online bestellen van geneesmiddelen af, omdat het de gezondheid ernstig in gevaar kan brengen”.